

Akreditasyon Süreci

Accreditation Process

ELIZABETH ANNE HERDMAN*
ÇEVİRİ: DİLER SEPİT**

ÖZET

Uluslararası eğilimlerin çoğunluğu yüksek öğretimde kalite güvencesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Akreditasyon, yetkinlik, yetki ve güvenilirliğin onaylandığı sertifikalı bir kalite güvence sürecidir. Akreditasyonun amacı, yüksek öğretim kurumları tarafından verilen eğitim kalitesinin "kabul edilebilir düzeydeki kalite seviyesini" sağlayabildiğinden emin olmaktır. Hemşireler profesyonelleştikçe, yetkinlik ve sorumluluğun akreditasyon yolu ile sağlanması eğilimi ağırlık kazanmıştır. Bu yazı akreditasyon sürecini incelemektedir.

Anahtar sözcükler: Akreditasyon; hemşirelik eğitimi; hemşirelik okulu.

Yüksek öğretime dünya çapında talebin artması, bu talebin karşılanmasındaki artış, öğrenci popülasyonundaki sayısal artış, öğrenci çeşitliliğinin artması, uluslararası öğrenci sayısının artması ve uluslararası öğrencileri kapma rekabetindeki artış gibi uluslararası eğilimler, yüksek öğretimde kalite güvencesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Diğer taraftan bilgi teknolojilerindeki ilerlemelerle beraber, günümüzde yüksek öğretim talebinin gelenekselden ziyade daha çok özel, çok kampüslü ve uluslararası kurumlar tarafından karşılanması yönünde artışlar söz konusudur. Bütün bu faktörler, yüksek öğretimde daha fazla şeffaflık ve sorumluluk gereksinimini artırmıştır.^[1]

Akreditasyon, yetkinlik, yetki ve güvenilirliğin onaylandığı sertifikalı bir kalite güvence sürecidir.^[2] Campbell and Rozsnyai'ye^[2] göre, Avrupa Üniversiteler Birliği (European University Association=EUA), akreditasyonu "kamuya hizmet veren bir kurum veya programın kalitede asgari standartları tutturması" olarak tanımlamakta ve akreditasyonun kalite güvencesinin olası sonuçlarından biri olduğunu belirtmektedir. Avrupa Üniversiteler Birliği, birçok tanım, şekil ve fonksiyonu olan akreditasyonun, bir yüksek öğrenim kurum veya programında genellikle belirli bir standartın karşılanması ile karakterize olmasını önermiştir.^[2]

Chernay,^[3] akredite olan kurumlar ya da programlar eğitimde uygun hedeflerini açıkça tanımladığından, akreditasyonun toplumsal eğitimin, genel kamu veya diğer kuruluşların garantisini sağladığını iddia eder. Akreditasyon aynı zamanda kurumların

ABSTRACT

Many international trends have created the need for quality assurance in higher education. Accreditation is a quality assurance process by which competency, authority, and credibility are certified. The goal of accreditation is to ensure that the education provided by institutions of higher education meets acceptable levels of quality. As nurses professionalize, the drive to be seen as competent and accountable through accreditation has intensified. This paper examines the process of accreditation.

Key words: Accreditation; nursing education; school of nursing.

hangi koşullar altında amacına ulaşabileceğinin belirlenmesini, bu koşulların sürdürülebilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlar.

On yıl öncesine kadar, akreditasyon ağırlıklı olarak Amerikalılara özgü bir yöntem olarak görülürdü.^[4] Ancak, şimdi tüm Amerika'ya, Güney Amerika'ya ve Batı Avrupa'ya yayılan bir süreç durumuna gelmiş, Bologna Süreci'nin bir parçası olarak Avrupa Birliği'ne kadar uzanmıştır. Ayrıca, kurumsal akreditasyon Hindistan'da da 1986 yılından beri kapsamlı olarak yürütülmektedir.

Eğitimde akreditasyon, birçok ülkede eğitim bakanlığı gibi bir hükümet kurumu tarafından yürütülmektedir. Bununla birlikte, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) kalite güvenliği süreci hükümetten bağımsız olarak ve özel kurumlar tarafından yürütülür. ABD'de hemşirelik eğitimi programlarını akredite eden iki ulusal organizasyon mevcuttur. Bu organizasyonlar, Ulusal Hemşirelik Birliği Akreditasyon Komisyonu (The National League for Nursing Accrediting Commission=NLNAC) ve Üniversite Hemşirelik Eğitimi Komisyonu'dur (Commission on Collegiate Nursing Education=CCNE). Akreditasyon olmaksızın kaliteli bir hemşirelik eğitimi sağlanamadığı bilinmekle birlikte, Amerika'daki bütün hemşirelik okulları ve hemşirelik programları akredite olmamıştır. Diğer yandan yukarıda adı geçen organizasyonlardan akredite olmuş bir kurumdan diploma alan hemşireler, daha ileri seviyede eğitim almak üzere akredite olmuş diğer hemşirelik okullarına devam edebilme yeterliliğine sahip

* E A Herdman, Prof. Dr.
Koç Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Müdürü
Güzelbahçe Sok. No:20 D Blok, 34365 Nişantaşı / İstanbul
Tel.: 0 212 311 26 01 Faks: 0 212 311 26 02
e-posta: ehherdman@ku.edu.tr

**D Sepit, Emekli Hemşire
e-posta: dilersepit@hotmail.com

olma avantajını yakalamaktadırlar. Aynı zamanda bazı burslar sadece akredite hemşirelik programlarına devam eden öğrencilere sağlanmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde akredite olan diğer programlar arasında, uzman hemşirelik, ebe hemşirelik ve anestezi hemşireliği programları bulunmaktadır. Ayrıca, eyaletlerde, hemşirelik eğitim programlarının kalitesini sorgulayan hemşirelik kurulları ve yüksek öğrenim kurulları mevcuttur. ABD ve Kanada'daki akreditasyon süreci birbirine denktir. Diğer ülkelerde eğitim programlarının kalitesini sorgulayan devlete ait kurumlar vardır, bazı ülkelerde ise eğitim programlarının kalitesi hiç sorgulanmamaktadır.

Avrupa'da akreditasyon süreci, dış kalite güvencesi için önemli bir yöntem haline gelmiştir. Örneğin, yüksek öğretimde Avrupa Kalite Derneği (European Association for Quality Assurance=ENQA) üyeleri, Bologna sürecine tabi olan ülkelere kalite güvenliği birimlerinden oluşmaktadır. ENQA, Avrupa kalite güvenliği grubunun temel politikalarını oluşturan etkin bir kurum durumundadır.^[5]

2006 yılındaki Dünya Sağlık Kongresi'nde, küresel sağlık işgücünde hızla artışa gereksinim olduğu konusu tartışılmıştır. Üye ülkelere, sağlıkta yetkin iş gücünün yetiştirilmesinde özellikle akredite olmuş eğitim kurumlarındaki eğitimlerin teşvik edilmesi konusundaki kararlılıklarının vurgulanması, hemşirelik ve ebelik okullarındaki eğitim kalitesinin hemşirelik veya ebelik kurulları veya ulusal denetleme kurulları tarafından denetlenmesi için çağrıda bulunuldu.^[6]

Akredite Olan Bir Hemşirelik Programına Devam Etmenin Önemi

Akreditasyonun amacı, yüksek öğretim kurumları tarafından sağlanan eğitim kalitesinin kabul edilebilir düzeylere uygun olduğunun saptanmasıdır. Hükümete bağlı olmayan sivil akreditasyon kuruluşlarının, kurum veya programları yasal olarak kontrol etmeye yetkileri yoktur. Ancak, bu akreditasyon kuruluşları, üyeliklerinin yenilenmesi veya onaylanması için başvuran kurumların akreditasyon standart veya kriterlerine uygun olmasını teşvik ederler. ABD Eğitim Sekreterliği, ulusal akreditasyon şirketlerinin adlarını içeren bir liste yayınlamaktadır. Okulların çoğu, federal fonlardan yararlanabilmek için programlarını bu ulusal akreditasyon kurumlarından birine onaylatmaktadır. Hemşirelik okullarının akredite olması, kendi öğrencilerinin devlet tarafından finanse edilen programlara katılabilmelerine olanak sağlamaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi akredite olmuş okullardan mezun olan öğrenciler daha ileri eğitim yapmak için diğer akredite olmuş okullara kayıt açısından avantaj kazanmaktadır. Hemşirelik okullarının akreditasyonu, aynı zamanda hemşirelere iş piyasasında da daha fazla rekabet etme olanağı sağlamaktadır. İşverenler, akredite olmuş ve ulusal standartlara uygun kriterlerde eğitim veren okullardan mezun olmuş hemşireleri tercih etmektedir.

Akreditasyon Süreci

Akreditasyon sürecinde, yüksek kalitede hemşirelik programının kalitesine ilişkin parametrelerin denetimciler tarafından belirlenmesi gerekir. Böylelikle, denetimciler belirlenmiş olan standart parametreler doğrultusunda kurum denetlerler. Süreç, aynı zamanda bir öz-denetlemeyi de kapsamaktadır. Akreditasyon kurumlarının birçoğu, hemşirelik programlarını denetlerken aşağıda verilen geniş ölçütlü kriterleri kullanmaktadır. Akreditasyon sürecinde, müfredat modeli, eğitim yöntemleri, personel politikaları ve kütüphane, dershaneler, laboratuvarlar, bilgisayar, uygulama alanları, öğrenci değerlendirme yöntemleri ve programın değerlendirilmesine ilişkin yöntemler gibi müfredatın verilmesinde kullanılan eğitim kaynakları dikkate alınmalıdır.

Özellikle:

- Programın misyonu, kısaca hemşirelik programının hedefini vurgulamalıdır.
- Öğretim üyeleri ileri derecede kaliteli olmalı, eğitim için alanında deneyim, uygun nitelik ve lisansa sahip olmalıdır.
- Program çerçevesinde kurumsal bilgilere ve hizmetlere ulaşmayı da kapsayan öğrenci destek hizmetleri olmalıdır.
- Müfredatın kapsamı uygun olmalı ve öğretim üyeleri tarafından yönetilmelidir.
- Programın kaynakları, müfredat içeriğini karşılamaya uygun standartlarda olmalıdır. Bunlar; laboratuvarlar, dershaneler ve hemşirelik eğitimini destekleyen diğer eğitim kaynaklarıdır.
- Programın içeriği gelecekte büyümeye ve gereksinim durumunda yeni programa uyarlanabilmesine fırsat vermelidir.
- Programın eğitim etkinliği denetimci kurum tarafından izlenir; eğitimci ve öğrencilerin düzenli geri bildirimleri doğrultusunda programda gerekli düzenlemeler yapılır.

Hemşirelik programlarının kalitesi ve değeri akreditasyon ile garantili bir şekilde onaylanmaya başlandığından beri, ABD'de akredite olmayan programlarda okuyan öğrenciler, federal ve eyalet mali yardımlarından ve okul burslarından yararlanamamaktadır. Ayrıca, akredite olmayan bir programdan mezun olan bir hemşire, derecesini yükseltmek için bir programa başvurduğunda engellerle karşılaşmaktadır. Diğer bir deyişle, ABD'de akredite olmuş bir hemşirelik programı bulmak için birçok iyi neden bulunmaktadır. Bu durum, ABD veya diğer ülkelerde akredite olmuş okullarda eğitim sonrası programlara katılmak isteyen uluslararası öğrenciler için de aynıdır. Bu

nedenden dolayı akreditasyon sürecine sahip olmayan hemşirelik okulları bir an önce bu süreci başlatmalı ve böylelikle mezunlarının diğer ülkelerdeki mezuniyet sonrası programlara katılabilmelerini veya iş olanakları bulabilmelerini kolaylaştırmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Lenn MP. Global trends in quality assurance in higher education, *World Education News & Reviews* 1992;5(2):1-21.
2. Campbell C, Rozsnyai C. Quality assurance and the development of course programmes. Papers on higher education regional university network on governance and management of higher education in South East Europe Bucharest. UNESCO; 2002.
3. Chernay G. Accreditation and the role of the Council on Postsecondary Accreditation (COPA). Washington DC: COPA; 1990.
4. Fraser M. Quality in higher education: an international perspective. Green D. (Ed.). What is quality in higher education? Buckingham: Open University press and Society for Research into Higher Education; 1994. pp. 101–111
5. The Bologna process glossary accreditation. European Network of Quality Agencies (ENQA); 2003. http://www.bolognaberlin2003.de/en/glossary/glossar_eng.htm, Accessed, 17 September, 2010.
6. Fifty-ninth World Health Assembly ninth plenary meeting, resolutions and decisions annexes, WHA59/2006/rec/1. Geneva: World Health Assembly (WHA); 27 May, 2006.